

4. *Вопленко Н. Н. Ошибка в правоприменении: понятие и виды. Советское государство и право. 1981. № 4. С. 38-46.*

ЩОДО УКЛАДАННЯ МЕМОРАНДУМІВ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Захарченко Андрій Миколайович

*завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад
Донецького державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент*

Бобкова Антоніна Григоріївна

*головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії публічної
безпеки громад Донецького державного університету внутрішніх
справ, доктор юридичних наук, професор, академік Національної
академії правових наук України, заслужений юрист України*

Підтримання безпечних умов життєдіяльності населення, успішність започаткування та реалізації різноманітних проєктів щодо розвитку безпекового середовища громад значною мірою залежать від стану взаємодії органів Національної поліції з органами місцевого самоврядування, які представляють відповідні територіальні громади. Останнім часом однією з важливих форм налагодження взаємодії цих органів стало укладання ними меморандумів про співпрацю та партнерство, у рамках яких зазначені органи засвідчують готовність докласти спільних зусиль для підвищення рівня правопорядку та публічної безпеки, і визначають певні напрями своєї співпраці. Практика укладання таких меморандумів загалом заслуговує схвальної оцінки, але при цьому є й деякі проблемні питання, які потребують додаткового опрацювання. Зокрема, це стосується відсутності належної законодавчої основи для підготовки та укладання таких документів, що обмежує можливості сторін при визначенні їх змісту.

Наведене вище вказує на актуальність заявленої теми та доцільність її дослідження з метою обґрунтування відповідних пропозицій.

Аналіз оприлюдненої інформації про меморандуми, укладені органами Національної поліції та органами місцевого самоврядування у різних регіонах України, дозволяє констатувати, що переважну більшість з цих документів підготовлено за єдиним зразком, і вони є майже однаковими за змістом. Структурно ці меморандуми складаються з преамбули й

таких розділів, як «Мета, предмет та завдання Меморандуму», «Співпраця Сторін», «Принципи взаємодії», «Термін дії Меморандуму і порядок унесення до нього змін і доповнень», «Адреса та підписи Сторін». Положення цих документів мають рамковий характер і засвідчують наміри та готовність сторін співпрацювати за різними напрямками [1; 2, і ін.]. До деяких меморандумів додатково включено положення щодо взаємодії органів поліції та органів місцевого самоврядування у рамках реалізації проєкту «Поліцейський офіцер громади» [3]. Як відомо, цей проєкт започатковано у 2019 році за ініціативою Національної поліції України, і його основною метою є забезпечення кожної територіальної громади окремим офіцером поліції, який працюватиме і житиме на території певної громади [4, 5].

З-поміж інших вирізняються оригінальністю змісту меморандуми про взаємодію органів поліції та органів місцевого самоврядування у містах Києві [6] та Вінниці [7]. Останній із названих меморандумів містить положення щодо співпраці цих органів у сфері розвитку паркувального простору міста, в тому числі спільної реалізації проєкту по реконструкції спеціального майданчика для зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів.

Практика укладання вищезгаданих меморандумів вказує на те, що у органів Національної поліції та органів місцевого самоврядування наявна потреба локального унормування своєї взаємодії в доповнення до положень чинного законодавства, що регулюють відносини між цими органами. Разом з тим на рівні законодавства наразі немає норм, які б прямо передбачали можливість укладання органами Національної поліції та органами місцевого самоврядування меморандумів чи угод про співпрацю та окреслювали їх зміст, на що раніше вже зверталась увага в одній з попередніх наукових публікацій [8, с. 86]. При цьому на органи Національної поліції і органи місцевого самоврядування поширюється приписи частини другої статті 19 Конституції України, згідно з якою органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, тоді як питання про кваліфікацію тих чи інших дій цих органів як прояву реалізації дискреційних повноважень має дискусійний характер. Можна припустити, що саме через це при укладанні меморандумів про взаємодію зазначені органи обумовлюють, що вони розглядають меморандум як декларацію про наміри, що не призводять до можливих юридичних чи фінансових наслідків або зобов'язань для будь-кого з них.

У зв'язку з наведеним вище викликає інтерес підхід, застосований у Законі «Про поліцію» Чеської Республіки. Цей Закон містить окремий параграф «Співробітництво з муніципалітетами», в якому прямо передбачено можливість укладання територіальними органами поліції угод про координацію з муніципалітетами з метою встановлення загальної процедури для забезпечення місцевого публічного порядку. Обумовлено, що угода про координацію має визначати, зокрема: форми та інструменти постійної координації діяльності муніципалітету та департаменту поліції у забезпеченні місцевих питань публічного порядку у муніципалітеті; завдання муніципалітету і департаменту поліції в галузі попередження протиправних дій, які порушують публічний порядок у муніципалітеті; завдання муніципалітету і поліцейського управління у разі порушення публічного порядку у муніципалітеті; ступінь участі муніципалітету і департаменту поліції у забезпеченні виконання вищевказаних завдань; форми та інструменти для оцінки виконання поставлених завдань та усунення будь-яких виявлених недоліків; строк дії угоди; надання фінансування [9].

Такий досвід може бути покладено в основу при внесенні відповідних змін до законодавства України. Закріплення на рівні законів України «Про Національну поліцію» та «Про місцеве самоврядування в Україні» положень щодо укладення територіальними органами поліції та органами місцевого самоврядування угод про взаємодію і координацію діяльності підведе належне законодавче підґрунтя щодо існуючої практики укладання відповідних документів, а також сприятиме подальшому розвитку такої практики та більш ефективній взаємодії цих органів [8, с. 86-87].

Водночас навіть за відсутності у законодавстві відповідних норм при подальшому укладанні нових та доопрацюванні чинних меморандумів про співпрацю органам Національної поліції та органам місцевого самоврядування доцільно уникати закріплення у цих документах положень суто декларативного характеру. Натомість варто закріплювати досягнуті домовленості стосовно спільного вирішення конкретних питань із забезпечення публічної безпеки і правопорядку, з урахуванням нагальних потреб територіальних громад (подібно до того, як це зроблено, наприклад, у вищезгаданому меморандумі, укладеному у місті Вінниці, з питань розвитку паркувального простору міста). Застосування такого підходу сприятиме досягненню конкретних позитивних результатів взаємодії органів Національної поліції та органів місцевого самоврядування, в тому числі щодо спільної підготовки та реалізації цими органами різних програм і проєктів безпекового спрямування.

Список використаних джерел

1. Меморандум про співпрацю та партнерство між Головним управлінням Національної поліції в Дніпропетровській області та Слобожанською селищною радою Дніпровського району Дніпропетровської області. *Слобожанська громада*. URL: <http://slobozhanska.gromada.site>.
2. Меморандум про співпрацю та партнерство між Головним управлінням Національної поліції в Рівненській області та Радивилівською міською радою. *Офіційний сайт Радивилівської міської ради*. URL: <https://radyvylivrada.gov.ua/docs/196218/>
3. Меморандум про співпрацю та партнерство між Головним управлінням Національної поліції в Житомирській області та Житомирською міською об'єднаною територіальною громадою. *Офіційний сайт Житомирської міської ради*. URL: <https://zt-rada.gov.ua/files/upload/sitefiles/doc1594210040.pdf>
4. В Україні запустили проєкт «Полицейський офіцер громади». *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-ukrayini-zapustili-proekt-policejskijoficer-gromadi>.
5. Полицейський офіцер громади. *Офіційний сайт Національної поліції України*. URL: <https://www.npu.gov.ua/ya-tut.html>.
6. Меморандум про взаємодію у сфері забезпечення правопорядку та муніципальної безпеки в місті Києві між виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією), Постійною комісією Київської міської ради з питань дотримання законності, правопорядку та запобігання корупції, Головним управлінням Національної поліції у місті Києві, Управлінням патрульної поліції у місті Києві та Київським міським громадським формуванням з охорони громадського порядку і державного кордону «Муніципальна варта». URL: <https://kmr.gov.ua/uk/file/121826/download?token=EQAdchGQtqVqleYwu-2dDvkR2XFW0I1qFvOTIGO3dcA>
7. Про проєкт рішення міської ради «Про внесення змін до рішення міської ради від 22.05.2020 р. № 228 «Про затвердження Меморандуму про співробітництво між Вінницькою міською радою і Головним управлінням Національної поліції у Вінницькій області»: Рішення виконавчого комітету Вінницької міської ради від 3 вересня 2020 р. № 1755. *Офіційний сайт Вінницької міської ради*. URL: <https://www.vmr.gov.ua/Docs/ExecutiveCommitteeDecisions/2020/%E2%84%961755%2003-09-2020.pdf>
8. Вітвіцький С.С., Захарченко А.М. Правова основа взаємодії органів і підрозділів Національної поліції з органами місцевого самовряду-

- вання у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1 (1). С. 80-94.
9. Zákonze dne 17. července 2008 o Policii České republiky, 273/2008 Sb. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.

ПРЕВЕНТИВНА РОБОТА З ДІТЬМИ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Іващенко Віта Олександрівна

*професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

Згідно з Законом України «Про Національну поліцію» поліція відповідно до покладених на неї завдань здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі (п.п. 1, 2, 17 ч. 1 ст. 23) [1].

Отже, особливе місце серед основних повноважень поліції відводиться превентивній роботі з дітьми, яку проводять, зокрема, підрозділи ювенальної превенції. Правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття (ч. 1 ст. 6 Сімейного кодексу України) [2].

Серед важливих завдань підрозділів ювенальної превенції:

- профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень;
- ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення із ними заходів індивідуальної профілактики;
- вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорсткому поводженню з дітьми;